

Tuotannon tehostaminen ei turvaa sikatalouden tulevaisuutta

HEIKKI LEHTONEN, MTT

Tuotannon tehostamisen toivotaan olevan ratkaisu sikatalouden kannattavuusongelmiin ja ajoittain hyvin alhaisiin sianlihan hintoihin. Tilakoon kasvattaminen ja tuotantokustannusten alentaminen on välttämätön, mutta ei riittävä keino kotimaisen sianlihantuotannon turvaamiseksi. MTT:n taloustutkimuksessa on selvitetty, millä keinoin suomalainen sikatalous menestyisi pitkällä aikavälillä. Lisäksi halutaan herättää keskustelua siitä, miten sikataloutta tulisi kehittää.

Tutkimuksessa arvioidaan sikatalouden tuotantostrategioita sianlihan kokonaistuotannon ja maataloustulon kannalta vuoteen 2010. Erityisesti on arvioitu sitä, miten tuotannon tehostumisen nopeus (nopea, keskimääräinen, hidas) vaikuttaa sianlihantuotannon kokonaismäärään ja maataloustuloon. Sianlihan hintojen oletettiin alenevan vuoden 2001 jälkeen pysyvästi 9 prosenttia eli 6,35 markkaan kilolta ja 15 prosenttia eli 5,93 markkaan kilolta vuoden 1999 hintatasosta. Näillä pessimistisillä hintaoletuksilla haluttiin selvittää, minkälaisia tulonmenetyksiä matala hintataso aiheuttaa.

Sikataloutta tehostettava

Tulosten mukaan sikatalouden tulisi tehostua koko ajan voimakkaasti aina vuoteen 2010, jotta sianlihantuotannon kannattavuus ja tuotantomäärä, eli runsaat 170 miljoonaa kiloa, voitaisiin säilyttää lähellä kotimaista kysyntää. Riittävä tehostuminen vaatisi keskimääräisen tilakoon kasvua noin 2,5-kertaiseksi vuoteen 2010 mennessä. Jos kuitenkin epäedullinen hintakehitys toteutuu, nopea tuotannon tehostaminen tuo tuottajille hyvin vähän tuloja tarvittaviin panostuksiin nähden.

Maataloustulon kannalta sikatalouden tehokkuuskehityksellä on pieni merkitys. Jos sianlihan tuotanto on huonosti kannattavaa, tulo työtuntia kohti on sivutoimisessa kasvinviljelyssä korkeampi kuin sikataloudessa. Tämä tasoittaa sikatalouden vähenemisestä aiheutuvaa maataloustulon laskua. Sikatalouden tehokkuuskehityksellä on koko maan maataloustuloon korkeintaan sadan miljoonan markan eli parin prosentin vaikutus. Sikatalouden tehostamista voidaan perustella uskottavammin sillä, että kuluttajat haluavat kotimaista sianlihaa, kuin sillä, että tehostuminen toisi korkeamman maataloustulon.

Tuotantotapa alkuperää tärkeämpi?

Ulkomailla pehmeät tuotantomenetelmät yleistyvät ja luomulihan tuotanto kasvaa voimakkaasti. Lihan alkuperän merkitys voi tulevaisuudessa vähentyä ja tuotantotavan korostua kuluttajien valintaperusteena. Tällöin voimakkaasti tehostuneen suomalaisen sikatalouden uskottavuus vaarantuu. Luomutuotanto saattaa tällöin olla teollisuuden omia tuotemerkkejä uskottavampi vaihtoehto.

Jos teollisuus ja kauppa eivät keskity nykyistä olennaisesti enemmän luomutuotteisiin, luomusianlihan tuotanto, tuotteistaminen ja markkinointi jää yhä enemmän muualla tapahtuvasta kehityksestä jälkeen. Ulkomainen luomusianliha voi tulla Suomen markkinoille ennemmin kuin arvaammekaan, sillä luonnonmukaisesti tuotetulle lihalle arvioidaan olevan kysyntää. Jotta kotimainen luomutuotanto voisi olla todellinen haastaja tavanomaisesti tuotetulle sianlihalle, luomutuotannossa on ratkaistava ennen muuta markkinointiin ja laajamittaisen tuotannon kannattavuuteen liittyvät kysymykset. Nämä ongelmat eivät ratkea pelkästään tilatasolta käsin, vaan ovat paljolti kaupan ja teollisuuden käsissä.

Tehokkuuskehityksen lisäksi tarvitaan muita sikataloutta, sianlihan markkinoita ja kuluttajien kotimaisuuspreferenssejä vahvistavia toimia. Kaikkia resursseja ei kannata uhrata tuotannon tehostamiseen. Jos vapaaehtoisesti kilpailemme massatuottajien maailmanlaajuisessa sarjassa, tehostamiseen uhratut pääomat ovat lopulta hukkaan heitettyä rahaa. Tärkein ja vaikein kysymys on luoda lisäarvoa sianlihalle ja varmistaa EU-markkinoita suotuisampi kotimainen hintakehitys. Ellei tässä onnistuta, Suomen sikatalous tulee olemaan investointien julkisesta tuesta huolimatta häviävänä osapuolena EU:n markkinoilla, ja tehostamisen hyödyt jäävät lyhytaikaisiksi.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 2/2001: 6 sähköposti heikki.lehtonen@mtt.fi puhelin (09) 5044 7315.